

Trygghem Bostads AB  
Sturegatan 32  
114 36 Stockholm

## Yttrande över förslag till utformning av vård- och omsorgsboende vid Träkvista torg

Dnr SN17/152-509

### Inledning

På Socialnämndens sammanträde den 3 oktober 2018 presenterade Trygghem Bostads AB ett preliminärt förslag till utformning av vård- och omsorgsboende i Träkvista. I samband med detta gavs nämnden möjlighet att senast den 31 december 2018 lämna synpunkter på förslaget.

Föreliggande yttrande baseras på en professionell granskning av planritningarna utförd av arkitekt Christina Nilsson Collste vid Nyréns arkitektkontor, som även deltagit i framtagandet av nytt ramprogram för vård- och omsorgsboende i Ekerö kommun. Ramprogrammet har också utgjort bedömningsramen för föreliggande granskning. Detta yttrande ersätter inte kraven i ramprogrammet utan ska ses som en konkretisering av dessa krav när det gäller det specifika förslaget till utformning av vård och omsorgsboende vid Träkvista torg.

Centralt i ramprogrammet är att byggnadens utformning och rumsorganisation ska vara stödjande och underlätta för de boende, varav många kommer att ha en demensdiagnos, att leva sina liv så självständigt som möjligt. Det innebär bland annat att det ska vara lätt att orientera sig och urskilja rumssamband i byggnaden. Det ska också vara en god och effektiv arbetsmiljö för att locka personal i en framtid.

### Byggnaden

Utifrån husets höga höjd är det särskilt viktigt att gestaltningen av översta våningen skapar en så naturlig upplevelse av byggnaden som möjligt, bl a genom utemiljöns utformning.

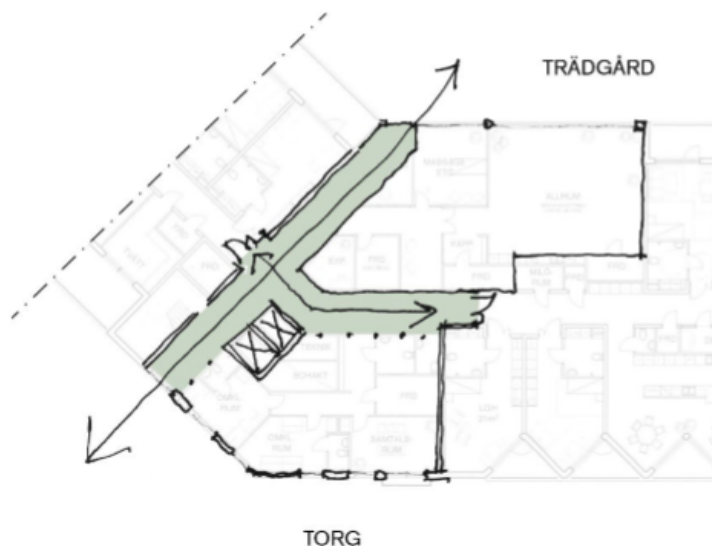
Ett reservaggregat för elförsörjningen är ett absolut krav.

Två hissar bedöms vara tillräckligt.

## Gemensamma utrymmen

Vård- och omsorgsboendet ska enligt ramprogrammet samspela med omgivningen så att boendet inte upplevs som avskilt från samhället i övrigt. Mötesplatser i huset ska delas med kringboende. Huset i förslaget ligger placerat vid torget med entré mot torget och Ekerövägen och med en tillgänglig trädgård mot gården. Det ligger nära buskommunikation och butik vilket kan underlätta för anhöriga att besöka och underlättar för personal.

För att erbjuda en trygg miljö ska det vara en tydlig struktur på de gemensamma delarna i vård- och omsorgsboendet med i princip samma struktur i de olika planen. Strukturen i förslaget behöver vara tydligare för att miljön ska upplevas lättorienterad, trygg och stimulerande för de boende, t ex är allrummet på plan 4 svårt att hitta till i liggande förslag. De gemensamma rummen i huset ska organiseras med tydlig struktur som är lätt att förstå. Orienteringen underlättas om de två stråken ges var sin karaktär: det ena med utblickar mot torg och trädgård, det andra stråket, det mellan boendegrupperna, med utblick åt sidan genom glaspartier mot torget (se figur 1). Genom att ge stråken olika karaktär och genom att detta upprepar sig i de olika våningarna underlättas orienteringen.



**Figur 1.** Förslag till alternativ utformning av gemensamma utrymmen.

Boende ska kunna röra sig fritt och självständigt inom byggnaden och ut i trädgården. I förslaget finns en del mörka korridorer att gå vilse i för personer med demensdiagnos och det saknas tydliga axlar. Sådant skapar otrygghet och osjälvständighet. Den tydliga axeln från fasaden mot torget- till trädgårdsfasaden som finns i plan 2 tr. bör komma igen i alla plan med utblickar i fasadlägen för att underlätta för orienteringen (se figur 1). I axelns (/stråkets) fasadlägen bör sittplatser finnas. Gemensamma rum bör alltid placeras mot torget, dvs samlingsrummet (som ska gå att avskärma), rum för friskvård, massage och samtalsrummen. De gemensamma rummen som kan hyras ut kan med fördel samlas på plan 2, dvs allrum på samma våning som serveringen.

Den andra axeln/ (stråket) är den mellan dörrarna till boendeenheterna. En placering av gemensamma rum mot torget skulle göra det möjligt att helt eller delvis glasa upp korridorväggen mot torget i varje våning därmed skapa en karaktär åt stråket och att aktivera stråket, skapa händelser i stråket, inblickar som bjuder in (se figur 1). Då blir de gemensamma ytorna i huset lättare att hitta till för boende och kan bli lättare att hyra ut. De rummen behöver vara logiskt placerade, i samma läge i de olika planen och helst nära entrén. Det innebär att rum för uthyrning lyfts fram i fasadläge mot torget, vilket i sin tur innebär att placeringen av teknik och schakt bakom hiss behöver ny lösning. Omklädningsrummen kan samlas t ex på plan 4 (d v s färre hygienrum).

Alla gemensamma rum samlas då mot torget, som det fina gemensamma rummet/ mötesplatsen/ ljusrummet på terrassplanet och orangeriet/ terrassen. Serveringen kan gärna vända sig mot trädgården. Entrén till trädgården ska vara tydligare än i förslaget så att boende lätt förstår och lockas till utgången mot trädgården. Utemiljön ska inbjuda de boende att vandra runt på stigar eller sitta på soffor i sol eller skuggad plats mm.

De gemensamma samtalsrummen för två av enheterna ligger i förslaget för undanskymda, gömda och är svåra att hitta till för boende.

I förslaget finns ett fönster in till tillagningsköket som kan vara stimulerande för boende, då kan de se vad som ska bjudas till lunch. Köket behöver studeras av sakkunniga kompetenser så att alla flöden fungerar väl, varumottagningen är tillräckligt stor och alla hygienkrav uppfylls. Se ramprogrammet.

En gemensam större tvättstuga saknas i huset för kuddar, personalkläder och annat som ej tvättas i den enskildes tvättmaskin. Handdukar och sänglinne ska skickas på tvätt. En städcentral för huset saknas. Övningslokal för förflyttningsteknik saknas.

Varumottagningen är i förslaget otillräcklig och dess funktion är otydlig. Hur är leveranser av livsmedel, leveranser av förbrukningsvaror, varumottagning av ren tvätt och rum för hämtning av smutsig tvätt m.m. tänkta att fungera? De olika varumottagningarna ska vara tillräckligt stora så att de fungerar för verksamheten. Detta ska studeras väl och redovisas för verksamheten, så att inga pallar av varor blir placerade i huvudentrén p g a platsbrist.

Det är även oklart utifrån förslaget var lagerhållning av specerier, kylvaror och diversevaror till boendeenheterna ska ske.

Alla flöden i huset behöver studeras väl för att undvika konfliktpunkter.

## Boendeenheterna

Det bedöms vara ett trevligt upplägg på boendeenheterna. Det är lätt att hitta från de flesta lägenheter till de gemensamma delarna salong och matsal. Salonger och matsalar är ljusa med utblickar mot torget.

Några lägenhetsdörrar i början respektive slutet av korridoren behöver studeras om, så att dörrarna vetter mot salong/ kök och inte direkt mot korridorslut/ ingång. Mindre mötesplatser ska planeras in i enheten gärna med utblick, det kan t ex finnas i änden av korridorerna.

Däremot är salongerna i de olika boendeenheterna inte likvärdiga i storlek. Storleken i de södra salongerna är betydligt mindre än i de norra enheterna, vilket bör ses över.

I matsalarna ska det finnas plats för 13 sittplatser varav hälften med komfortrullstolar, diameter =1,5m. Matplatsmått ser trånga ut och behöver studeras, se funktionsmått i ramprogrammet.

För att kunna ha olika aktiviteter i kök respektive salong ska de kunna skiljas av. Detta behöver tillgodoses.

Köksinredningen behöver studeras så att den är funktionell, bl a diskmaskinens placering (möjlighet ska finnas att skilja ren disk från smutsig disk på arbetsbänk), tvättställets placering med hållare för handdesinfektion bör studeras så att det kommer undan.

De gemensamma balkongerna i anslutning till kök och salong bör prioriteras (i förhållande till balkongerna mot gården). Storleken ska vara sådan att alla boende i enheten, varav några i komfortrullstolar samt personal ska få plats på de gemensamma balkongerna samtidigt. Boendet ska endast ha gemensamma

balkonger. I de privata lägenheterna ska det istället för balkong finnas en fransk dörr.

Dokumentationsrummen är väl placerade, nära till för personalen men skölj-/städrum med spoldesinfektor bör ur effektivitetssynpunkt för personalen placeras mer centralt i enheterna i södra delen. I förslaget är sköljrum/städ inte likvärdiga i storlek mellan norra och södra enheterna. Förråden är inte heller likvärdiga, för små i de södra delarna. Tvättstuga kan utgå i enheterna om det tillkommer en stor gemensam tvättstuga i den gemensamma delen.

För kvaliteter i boendeenheterna, som ljudmiljön och ljusmiljön, se ramprogrammet. Det är viktigt att belysning, inredning, materialval och färgsättning samverkar till en trivsamt lugn miljö och fungerande helhet.

## Lägenheterna

Det är trevligt att lägenheterna i förslaget har lite olika karaktär och fint med fransk dörr. Ett mindre vädringsfönster ska ingå i alla lägenheter enligt ramprogrammet och fönstren i lägenheten ska ha en rejäl fönsterbänk. Fönsterbröstningen ska vara låg så att boende kan ligga i sängen och titta ut.

Om både köksenhet och förvaring placeras i hallen får rummet en bättre möblerbarhet än när köksenheten är inne i rummet, det minskar möblerbarhet i rummet.

Ett låsbart medicinskåp ska placeras i anslutning till en avlastningsyta, med fördel i hallen för att på natten ej störa den boende.

Inredning i hygienrummet behöver studeras så att det uppfyller kraven ur arbetsmiljösynpunkt. För inredning i hygienrum se ramprogrammet.